

Пилипенко, Георгій-Григорій. «Вважаю, що життя вдалося»
[Текст] : [30 жовтня на 87-му році пішов за межу видатний кінорежисер анімації, сценарист і художник Давид Черкаський, який був мешканцем Деснянського району] // Урядовий кур'єр. – 2018. – 8 листоп. (№ 210). – С. 5 : фот.

<https://ukurier.gov.ua/uk/articles/vvazhayu-sho-zhittya-vdalosya/>

«

от;Вважаю, що життя вдалося»

30 жовтня на 87-му році через два місяці після інсульту пішов за межу видатний кінорежисер анімації, сценарист і художник Давид Черкаський

«Люблю те, що вмію, і вмію те, що люблю, — казав митець. — Після 70 живу в гармонії із собою».

Він слухав компліменти і словослів'я на свою адресу й реагував на все з гумором. Згадуючи про нього, мільйони шанувальників усміхаються, а недобрі радіють, що не треба повертати гроші, взяті в нього в борг.

Він декларував, що живе сьогоднішнім, весело і красиво.

Шанувальники прощалися з народним артистом України, членом-кореспондентом Національної академії мистецтв, майстром у Будинку кіно під музику з його мультфільмів, скрипку та оплески. Його поховали на Берковецькому кладовищі. У світі стало менше талановитих людей, які заряджали позитивом.

Пригадую, кілька років тому він призначив мені зустріч у фойє спортзалу. «Хочеш найкоротший анекдот від Черкаського? Бац — і 80 років!» Високий, атлетичний, він мав вигляд років на 10 молодшого і відволікався на компліменти спортсменкам, хоч йому більше подобалися тілісті жінки.

Отака наснага до повнокровного життя в артиста, дитинство якого припало на воєнні роки. Він пояснював: «Батьки подарували мені оптимізм. Не пам'ятаю голоду, а пам'ятаю запах пампушок. І страждань не пам'ятаю. Я був єдиною дитиною в сім'ї, весь час малював і жив іншим життям, не війною. Любив бібліотеку, ходив туди через усе місто. Там було тепло і пахло книжками — це така насолода. Філософії не читав, у мене інше мислення».

Із 1964-го, коли зняв свій перший мультфільм «Таємниця чорного короля», Черкаський створив понад 20 кінострічок. Останні роки він турбувався, що Україна разом з Індією та Південною Кореєю реалізувала те, що надсилали до студій з анімаційних центрів Франції, Італії та США, де, до речі, наші митці посідали чільні місця в анімаційних трендах.

Як президент кінофестивалю «Крок» Давид Черкаський вважав мультиплікацію найбільшим мистецтвом. Мабуть, нема такого зрілого глядача, який не бачив його «Острова Скарбів», «Пригод капітана Врунгеля» або «Доктора Айболита». Хоч він казав, що популярним його зробив телеекран. «Коли я почав на телебаченні розказувати анекдоти, став упізнаваним. Але слава мене не турбувала. Мене досі хвилюють жінки, застілля, хороша компанія, оточення, друзі — все, що називаємо життям. Вважаю, що життя вдалося. Я життєлюб, раблезіанець. Перша жінка з'явилася у мене 13-річного в евакуації. Але не про це говоритимемо».

Я запитав, як він підтримує форму, до речі, зовсім не раблезіанську.

«Усе життя займався спортом. Входив у 1954—1955 у збірну України вищих навчальних закладів. А гімнастикою

став займатися ще 1948-го у Чернівцях, де закінчував школу. Після вищу років із сім займався спортом, а на кіностудії ми щодня в обідню перерву грали у футбол».

Давид Янович дуже жалкував, що не може прогулюватися годинами столицею і шикарно танцювати, відколи на лижах у Лапландії зламав ногу.

«Особливих благ у мене нема. Ані дачі, ані машини. Живу на пенсію, на академічну стипендію і працюю. На таксі вистачає, на випивку теж. У хорошій компанії мені байдуже, наскільки дорого горілку п'ю, але важливо, як одягнений, чи елегантний. Для цього не треба багато коштів. Одяг джинси, і якщо вмієш їх носити, — ти вже король. А якщо на тобі все висить, то це недобре».

Але передусім для нього була робота. Він підрахував, що творча праця — це 80% щастя. Він зняв перший в СРСР багатосерійний мультиплікаційний фільм про капітана Врунгеля.

Чому саме мультиплікація стала справою його життя? «Мені було 3—4 роки, коли тато повів у кіно. Я був ошелешений. Ось тоді й народилася мрія створювати мультфільми. Жив у Києві до 9 років. Пам'ятаю, до війни навпроти теперішнього кінотеатру «Київ» у пасажі був кінотеатр на 30 місць, де показували мультфільми. Коли тато воював, ми були в евакуації в Чкалові (Оренбурзі) та Куйбишеві (Самарі). Було несолодко, я голодував, у кімнаті було розбите скло, яке замерзало. А я малював те, про що читав. Пам'ятаю фільм 1939 року «Три мушкетери». Я ходив на нього цілий рік замість школи. Мама не знала, що я залишився на другий рік. У 9 клас пішов у Чернівцях, де жила тітка».

У ВДІК його не прийняли, бо не мав художньої освіти і «тоді євреїв не дуже приймали в університети, медінститути». Він вступив 1950-го до КІБІ — «не на архітектора, а на факультет будівельних виробів і деталей». Після закінчення три роки працював у проектно-конструкторському бюро. Робота не давала задоволення, і він намагався наблизитися до омріяного фаху.

«Зрозумів, що таке щастя, коли перейшов 1959-го на кіностудію «Укранімафільм». Жив роботою. Вона була дуже веселою, і не відчував жодних проблем.

З радістю ходив на роботу, з радістю повертався, щоб заснути — і знову до праці. Суцільна радість! Мені подобалося йти на кіностудію в легкий літній дощик, щоб на голову крапало — тоді мій мозок краще працював. Підбралася цікава група, і ми дружимо досі.

Я відкритий новим людям, хоч знаю, що таке зрада байдужих. Бруно Ясенський застерігав: не боятися ворогів і друзів, а боятися байдужих. Я тисячу разів наступав на граблі, помилявся в людях, позичав їм гроші, а навіть подяки не отримував. Знаходжу спільну мову з будь-якою розумною людиною. Від нерозумних тримаюся якнайдалі».

Напевно, з його легким норовом поруч з ним було нелегко близьким?

«Я міг на три дні зникати з дому. Не кожна дружина це витримає. Вона такий самий художник-мультиплікатор, режисер, як і я. У подружньому житті головне — вміти разом старіти.

Я пізно одружився. У мене молодий син, він увесь у собі — потайний. Він освічений, начитаний, характером у маму

Наталку». Я запитав, як виховувати дітей. Не тільки ж талановитими мультфільмами?

«Я не був повчальним татусем, не вчив сина, як жити. Просто підсовував йому книжки, які сам читав. Уранці він прокидається, а поряд лежить книжка: «Три мушкетери», «Дон Кіхот», «Гаргантюа і Пантагрюель» або Марк Твен, Діккенс, Чехов. У вихованні потрібен особистий приклад. Я жив у бібліотеках. Мене розвивало слово, фраза в оповіді. Моє мистецтво — вигаданий світ».

Він був закоханий не тільки в книжки й кіно, а любив Київ і вдивлявся в його містобудівні новації цілком професійно.

«Старий Київ і нині шикарний: це чарівний і милий Печерськ, Золоті ворота і Львівська площа, Оперний театр, вулиця Володимирська. Нові райони на кшталт Троєщини — це не Київ. Нова Оболонь, де мешкаю, — теж не Київ, але там гарно. Місто має рости. Справжній Київ — це Печерськ, Хрещатик. Майдан — під знаком питання.

Мене запрошували у Москву, та я киянин. Тут поруч хороші люди, хороша робота, футбол. Що може бути кращим?»

Може, політика з її фінансовими спроможностями? Чи не збирався він зі своїм авторитетом у політику?

«Політика — це абсолютно не моє. Там свої радості. Єдине, що в ній розумію, — це брудна справа. Знаю: якщо придуть до влади дисиденти, то буде те саме — почнуть їсти один одного. Будь-яка революція — це спочатку романтика, а потім трагедія».

Звісно, я поцікавився його творчими планами, на що він усміхнувся й кинув погляд на годинник: «Хтось сказав, що до 80 років треба працювати, присвячувати життя якійсь

високій меті. А після 80 — це бонус: випивка, сауна, книжки, кіно, театри. І жінки. Раніше бігав за жінками, тепер волочусь. Мене очікує дама».

На завершення зустрічі я попросив анекдот «від Черкаського». «Не повірите: анекдоти не дуже люблю і розповідаю погано. Але слухайте. У переповненому тролейбусі в годину пік їде спресований натовп. І раптом голос дами: «Шановний, що ви робите! Відстороніться». А чоловік їй: «Пані, це не те, про що ви подумали. На роботі видали зарплатню, я її згорнув у трубочку і засунув у кишеню. Вибачте за тісняву». Дама знову звертається до нього: «Не кажіть, що вам за хвилину підвищили зарплату».

До речі, сам Давид Янович не їздив у метро, навіть не знав, скільки коштує проїзд, жив за девізом: «Краще особисто переконатися, що не в грошах щастя».

Незабаром знову побачимося в кінотеатрі з Давидом Черкаським — триває робота над документальним фільмом про нього.